Grîu Natalia, autoarea conceptului didactic

Țurcanu Alina, coordonator general al proiectului

Grati Cristiana, web designer

GHID DE IMPLEMENTARE A MANUALELOR DIGITALE

LA LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ PENTRU CLASELE A X-a, A XI-a, a XII-a.

Dragi elevi și profesori,

aveți în față prima generație de manuale digitale, elaborate în Republica Moldova – manuale la disciplina Limba și literatura română pentru clasele a X-a, a XI-a și a XII-a.

Manualele au fost realizate sub egida Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, conținuturile fiind aprobate de minister. La elaborarea manualelor au fost respectată prevederile documentelor curriculare în vigoare. Manuale sunt destinate elevilor din învățământul liceal, cadrelor didactice, părinților, conducătorilor de cercuri, activități extrașcolare ș.a. Manualele sunt dovada efortului comun al pedagogilor, profesori de limba și literatura română, criticilor literari, oameni de cultură: actori, pictori, web designeri, specialiști IT din Republica Moldova.

Manualele au o înaltă valoare culturală și educațională, în egală măsură, de aceea sperăm să devină un instrument util în formarea tinerei generații de vorbitori și cititori culţi ai limbii și literaturii române, prin cunoaşterea apropriată a unor opere, personalități şi fenomene culturale de valoare, semnificative pentru identitatea românească din Basarabia.

CONTEXT.

Actualul Ghid oferă indicații cu privire la utilizarea manualului și repere

metodologice privind utilizarea conținuturilor digitale în procesul de formarea competențelor-cheie ale elevului, în conformitate cu prevederile art. 11 din Codul educației nr. 152/2014. Elaborarea prezentului Ghid a ţinut cont de orientarea spre învățarea activă, spre a învăța să înveți, spre formarea de competențe, spre dezvoltarea creativității elevilor ca generatori de valori în contextul epocii culturii informaționale și a tehnologiilor .

Modul în care am conceput aceste manuale este în corelație, sperăm, cu așteptările în primul rând ale elevilor, nativii digitali, care trebuie să aibă acces la resurse educaționale moderne, potrivite exigențelor timpurilor. La elaborarea manualului, s-a ținut cont de nivelul competențelor digitale ale elevilor și profesorilor în corespundere cu *Standardele de competență digitală pentru cadrele didactice din învățământul general* (aprobate prin Ordinul 872 din 07 septembrie 2015) și *Standardele de competență digitală ale elevilor din ciclul primar, gimnazial și liceal* (aprobate prin Ordinul 872 din 07 septembrie 2015). În mod evident, utilizarea manualelor digitale presupune un nivel suficient de alfabetizare digitală, autorii conceptului de manual depunând efort pentru ca navigarea/învățarea în baza acestor manuale să fie accesibilă, interactivă și motivantă pentru toți actorii implicați.

ACCESIBILITATE

Precizăm din start că sistemul de navigare al manualului este unul interactiv, accesibil și orientat spre învățarea, cu plăcere, în cadrul disciplinei limba și literatura română. Utilizând aceste resurse, elevii se vor implica în activități de învățare în cadrul lecției, dar și în afara acesteia, întrucât manualul conține diferite sarcini pentru extindere, structurarea cărora este creativă, ludică și centrată pe elev/ă prin dimensiunea interdisciplinară a acestora.

În procesul de proiectare a demersului didactic, cadrul didactic va analiza atent generoasa ofertei de conținut pentru fiecare modul, precum și gradul de funcționalitate în procesul accesării sarcinilor. Dotarea cu dispozitive corespunzătoare se impune, așa cum manualele sunt dispozitive software ce pot fi folosite online. Manualul nu necesită

instalare şi poate fi accesat fără prezenţa unor softuri suplimentare sau efectuarea unor operaţiuni suplimentare.

STRUCTURĂ.

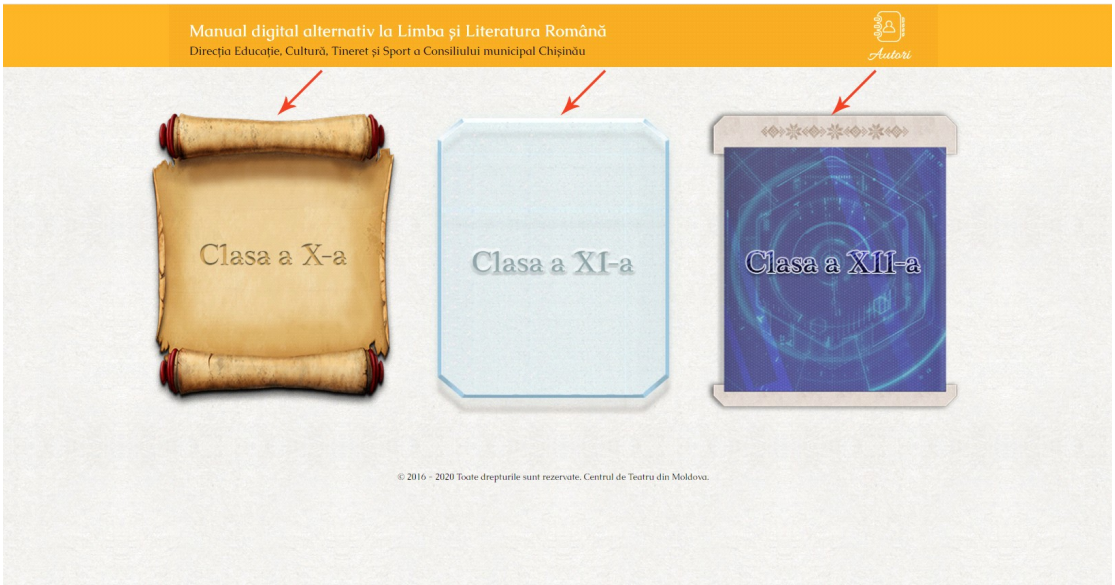

Interfața aplicației http://literaturaromana.md/ are un aspect estetic plăcut și este distinctă pentru fiecare clasă.

Interfața pune la dispoziția utilizatorilor o ***bară de meniu orizontală***, situată în colțul din dreapta al ecranului, și o ***bară de meniu verticală***, situată la stânga ecranului.

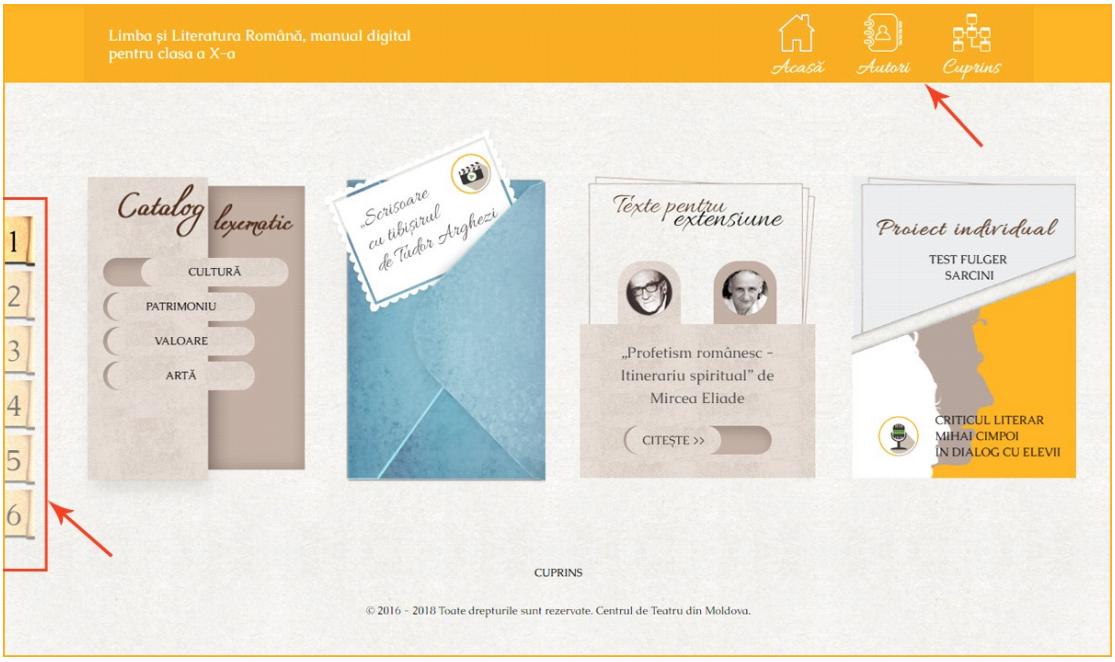

Bară de meniu orizontală e constituită din 3 butoane: **Acasă, Autori şi Cuprins**, prezente în toate cele 3 manuale: clasa a X-a, clasa a XI-a, clasa a XII-a.

Bara de meniu verticală e constituită din 6 butoane la clasele X-XI și 7 butoane la clasa a XII-a, cu titlurile modulelor, după cum urmează:

CLASA a X-a

- **Literatura şi comunicarea**
- **Literatura şi orizontul cunoaşterii**
- **Opera literară şi cititorul**
- **Genul epic**

- **Genul dramatic**
- **Genul liric**

CLASA a XI-a

- **Literatura-fenomen în evoluție**
- **Renașterea și clasicismul**
- **Romantismul**
- **Realismul**
- **Modernismul**
- **Postmodernismul**

CLASA a XII-a

- **Știința literară - Critica literară. Teoria literară. Istoria literaturii**
- **Mihai Eminescu – poet național și universal**
- **Lucian Blaga – poetul filozof**
- **Camil Petrescu – inovatorul romanului românesc modern**
- **Ion Druță – promotorul sacrului și al eticului în proza basarabeană**
- **Grigore Vieru –un poet arhetipal al culturii basarabene**
- **Scriitori români în universalitate.**

Precizăm că cele 3 manuale includ un inventar de 85 de texte literare și metatexte

din literatura română. În mod particular, s-a insistat pe valorificarea autorilor basarabeni, textele fiind înregistrat în lectura actorilor autohtoni.

Menționăm că aceste manuale pot fi utilizate împreună cu manualele tipărite, recomandate de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării. Viziunea abordată și conținuturile permit racordarea la ambele generații de curricula centrate pe competențe pentru învățământul liceal - ***Curriculumul la disciplina limba și literatura română (2010)*** și ***Curriculumul la disciplina limba și literatura română (2019).***

În fapt, aceste resurse educaționale deschise (RED) completează armonios manualele de bază. Ele includ un volum extins de conținuturi educaționale, oferind oportunități multiple de formare a competențelor de comunicare în limba română, competențe lectorale în vederea formării cititorului avizat, în actul inedit al interacțiunii cu Textul.

Un element important al cărții vizează utilizarea ***EMI - extensiile multimedia interactive*** care permit extinderea funcționalității manualului în aspect. În conformitate cu ***Concepția manualului digital***, aprobată de Ministerul Educației în anul 2015, în manual sunt prezente mai multe categorii de EMI:

- **Statice:** includ elemente de conținut educaţional cu care elevul are o interacţiune scăzută: texte extinse, imagini, tabele şi hărţi statice.
- **Audio:** conţin secvenţe sonore, care pot fi controlate prin operaţii de control standard (Play, Pause, Stop, Volum).
- **Animate:** cuprind animaţii sau filme (cu sau fără bandă sonoră) asupra cărora elevul are un control limitat al derulării prin Play, Stop, Pauză.
- **Interactive:** cuprind elemente educaţionale cu grad înalt de interactivitate – jocuri educative prin care elevul reuşeşte să experimenteze şi să descopere noile conținuturi.

Totodată, în corespundere cu obiectivele de formare specifice, autorii manualelor au inclus, grație oportunității utilizării EMI în manualul digital, un volum mare de texte,

interviuri cu personalități ale criticii basarabeni (acad. Mihai Cimpoi, dr.hab. Aliona Grati, dr. hab. Nina Corcinschi, Grigore Chiper, Mircea V. Ciobanu, Andrei Țurcanu), biografiile autorilor etc.

Astfel, în realizarea demersului didactic, profesorul va ghida elevii spre receptarea mesajelor din interviuri, având posibilitatea de a relua anumite secvențe, de a lucra cu vocabularul, ideile autorilor etc. În clasa a XI-a au fost incluse 6 module care cuprind texte literare de bază și texte de referință, precum și manifeste literare pentru fiecare dintre curentele literare studiate. Includerea textelor-manifest este un element de noutate, iar oferta de interpretare, realizată de dr. hab. Aliona Grati, critic literar, oferă un plus valoare și un nivel academic de înaltă prestanță manualelor. Într-o continuitate logică, profesorul va observa că și în clasa a XII-a au fost incluse 7 module cu texte literare, precum și interviuri cu critici literari și personalități basarabene.

Fragmentele de interviu și filmele pot fi **accesate aleatoriu**, cu reveniri și cu întreruperi, în funcție de obiectivele de învățare proiectate pentru fiecare lecție. Profesorul și elevul deține, astfel, ***controlul derulării înregistrării video*** prin opțiunile

Play, Stop, Pauză, la care se pot adăuga *Ecran complet, Vizionează mai târziu, Trimite, Setări* etc. Utilizând butonul *Pauză*, de exemplu, elevul va putea să revină asupra unor secvențe, să lucreze în ritmul său, să facă analiza pe fragmente. Profesorul la clasă are libertatea de a valorifica această funcție prin utilizarea diferitor strategii didactice precum: tabelul presupunerilor, agenda cu notițe paralele, lectura ghidată, discuția ghidată, revizuirea termenilor-cheie etc. O astfel de deschidere metodică prin valorificarea eficientă a tehnologiei didactice este susținută de formatul multimedia generos al manualelor.

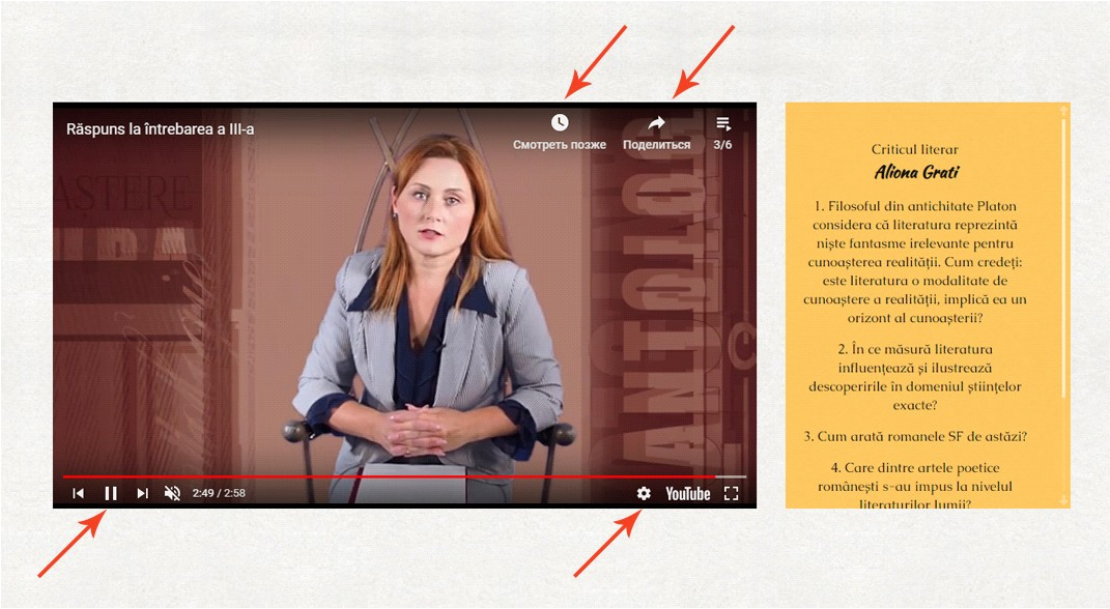

Fiecare din cele ***20 module*** poate fi valorificat în cadrul unei **unități de învățare cu o durată de până la 15 - 20 lecții** efective. Fiecare modul are 4 rubrici permanente pe pagina de prezentare a oricărui modul:

1. Catalog lexematic

2. Autor studiat. Text literar (de bază)

3. Texte pentru extensiune

4. Proiect individual/Un critic literar în dialog cu elevii (cl. a X-a) / Manifest literar (cl. a XI-a) și Testul fulger.

Limba și Literatura Română, manual digital
pentru clasa a X-a

Acasă Autori Cuprins

Catalog lexematic

CULTURĂ
PATRIMONIU
VALOARE
ARTĂ

„Scrisoare cu tibișirul de Tudor Arghezi

Texte pentru extensiune

„Profetism românesc - Itinerariu spiritual" de Mircea Eliade

CITEȘTE >>

Proiect individual

TEST FULGER
SARCINI

CRITICUL LITERAR
MIHAI CIMPOI
ÎN DIALOG CU ELEVII

Limba și Literatura Română, manual digital
pentru clasa a XI-a

Acasă Autori Cuprins

Catalog lexematic

MIT
LEGENDĂ
EPOS
TRADIȚIE

Monastirea Argeșului
(versiune culeasă de Vasile Alecsandri)

Texte pentru extensiune

„Meșterul"
de N. Labiș

CITEȘTE >>

Proiect individual

TEST FULGER
SARCINI

Manifest literar

MIRCEA ELIADE
„Aspecte ale mitului"

Limba și Literatura Română, manual digital
pentru clasa a XII-a

Acasă Autori Cuprins

Catalog lexematic

CRITICA LITERARĂ
TEORIA LITERARĂ
ISTORIA LITERATURII

Știința literară

Proiect individual

SARCINI
TEST FULGER

© 2016 - 2020 Toate drepturile sunt rezervate. Centrul de Teatru din Moldova.

Utilizând oportunitățile specifice manualului digital, autorii au încadrat un număr semnificativ de articole lexicografice și explicații pertinente. Astfel, atingând cu cursorul cuvântul evidențiat, se proiectează în casetă specifică sensul/definiția acestuia. De asemenea, regia artistică se deschide la accesarea iconițelor ***„Video”*** (pictograma ochi) și ***„Audio” (pictograma căști audio) ,*** iar iconițele ***„Sarcini”***, sau ***„Biografia autorului”*** – toate având un design atractiv și corelat specificului de conținut. Fiecare iconiță are funcția sa specifică.

Pentru fiecare modul pictorul Teodor Buzu a elaborat ilustrații personalizate. Făcând click pe ilustrație, se deschide sarcina specifică, propusă de autori pentru interpretarea imaginii, utilizată, adeseori, ca pretext pentru intrare în tema nouă.

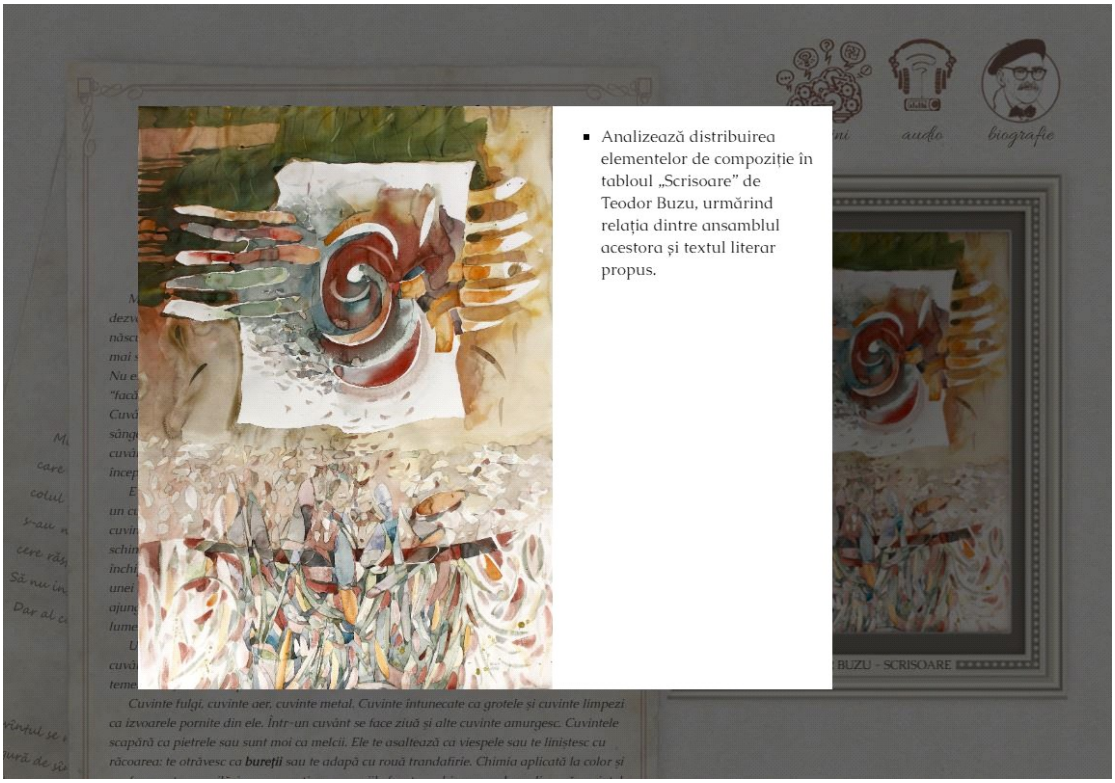

Catalogul lexematic oferă definiții pentru 70 de termeni de teorie literară, urmate de ***„Harta conceptuală"*** sau ***„Ludoteca"***, activități statice sau interactive pentru asimilarea conceptelor. Harta conceptuală propune o organizare grafică a informațiilor în funcție de anumite criterii specifice conținutului. Analiza hărților conceptuale va permite elevilor să sistematizeze informația și să o asimileze mai ușor, iar ulterior să realizeze el însuși asemenea exerciții de organizare a conținuturilor. Conceptorii manualelor au oferite o prezentare grafică atractivă pentru hărțile conceptuale. Totodată, ***„Ludoteca***" este structurată, în principal, pe sarcini interactive, în cadrul cărora elevul va putea să-și consolideze achizițiile teoretice ale definițiilor de la ***„Catalogul lexematic"*** în manieră ludică, deci prin joc.

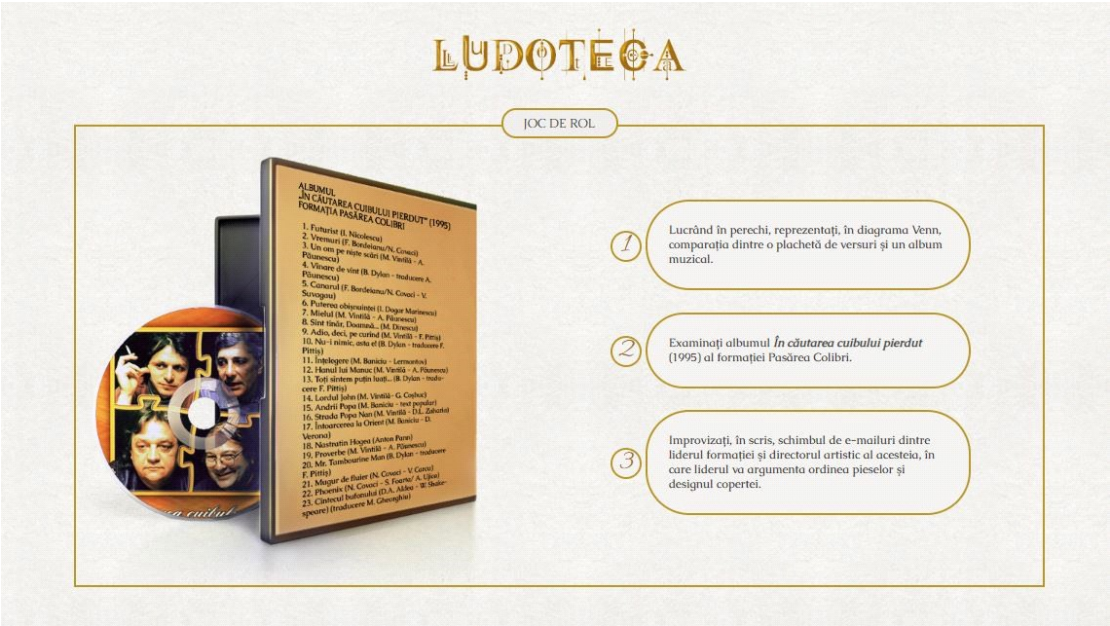

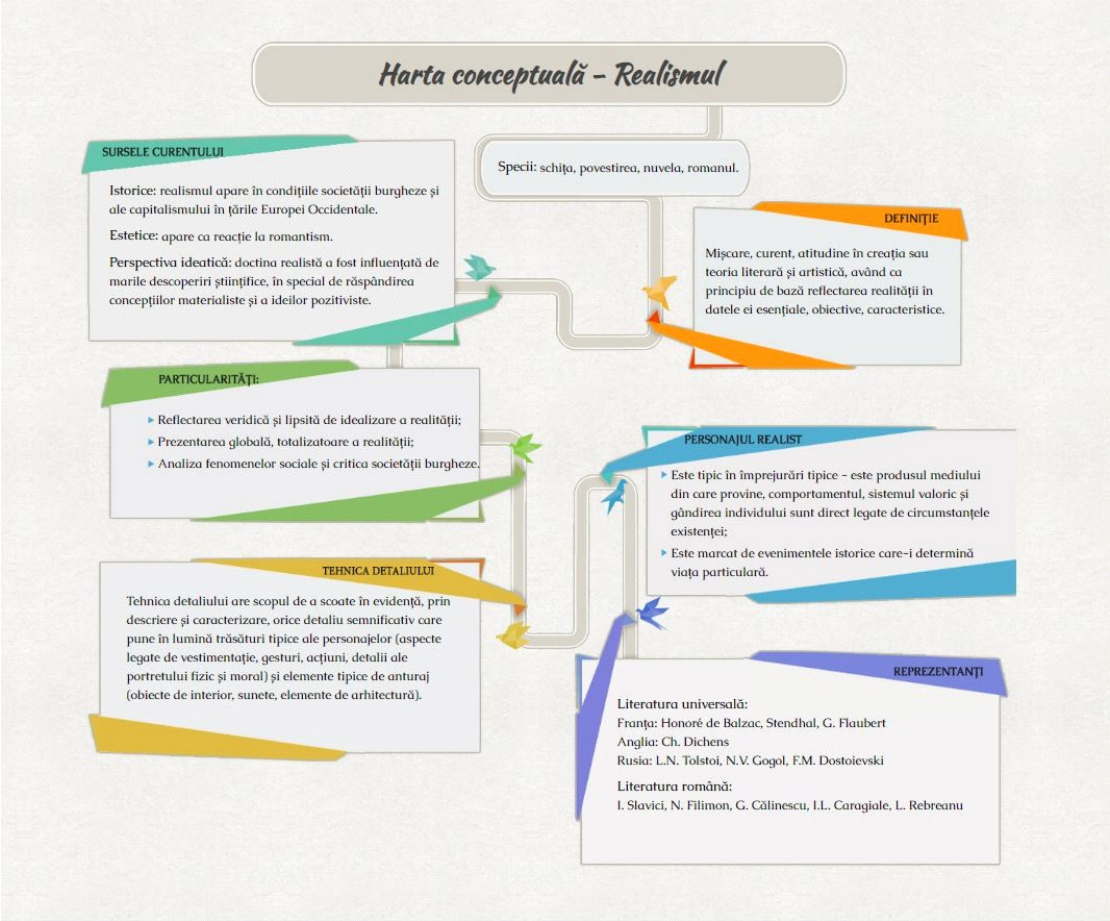

În categoria de sarcini sunt incluse rubricile ***„Lucrul oral”*** și ***„Lucrul scris”*** cu sarcini specifice pentru fiecare tip de activitate.

SARCINI ORALE

1. Acumulați pe tablă titluri de opere literare și filme/seriale inspirate din mituri și legende. Clasificați-le după sursa de inspirație.
2. Care mituri, legende și personaje mitologice sunt deosebit de populare? Cum explicați aceasta?
3. În ce măsură este posibilă și cum se manifestă inovația în creația folclorică?
4. Alcătuiește o listă a speciilor folclorului românesc pe care le cunoști. Exemplifică cu titluri.
5. Care dintre aceste specii există și în varianta cultă?
6. Dacă un autor cunoscut scrie un text și îl numește „doină", „baladă" sau „legendă", va face acest text parte din folclor? De ce?
7. Discutați: care specii folclorice au șanse de supraviețuire și continuitate în ziua de azi.
8. Alege o specie și argumentează în ce măsură forma și conținutul ei permit inovarea și defășarea de tradiție.
9. Numește speciile folclorice care continuă să fie create astăzi de popor.
10. Relatează ultimul banc (decent) pe care l-ai auzit sau l-ai citit. Comentează dacă narațiunea posedă semne de timp și loc și dacă reflectă un eveniment sau fenomen recent.

SARCINI ÎN SCRIS

11. Fără îndoială, ai auzit sau ai citit legende urbane. Ele sunt frecvent transmise oral sub formă de „povești de groază" sau „s-a întâmplat chiar la noi în sat", cu detalii și înfrumusețări personale ale naratorului. Așadar, sunt o autentică specie folclorică.

Denumire	Localitate	Personaje	Rezumat

Prezentatorii emisiunii americane „Mythbusters" („Dărâmătorii de mituri"), care testează științific realitatea legendelor urbane.

Pentru a stimula procesul de interacțiune al elevilor, am propus rubrica ***„Lucru în grup",*** la care propun sarcini interactive și statice, centrate pe realizare de activități prin colaborare.

Evaluarea de la finalul modulelor are rolul de a-i permite elevului să se autoevalueze. Fiind un test fulger, cu 10 întrebări, acesta include opțiunea *Da/Nu.* Nu se va urmări acordarea de notă la aceste evaluări, dar stimularea elevului pentru învățare.

Elevul va bifa varianta corectă, iar când finalizează testul, face click pe opțiunea „Am finalizat". Dacă nu a răspuns corect, automat elevul primește feedback și poate revedea anumite răspunsuri. Efectul hârtiei care arde are menirea de a motiva elevul să respecte limita de timp – 3 minute. Dacă elevul a dat toate răspunsurile corecte, în calitate de stimulare, autorii au dezvoltat o telegramă originală cu mesajul „Excelent".

La etapa Extensiune (temă pentru acasă), propunem rubrica „**Proiectul meu”** cu unu sau două proiecte de grup sau individuale, care are misiunea de a consolida materialul didactic studiat la lecție în manieră creativă, contribuind la formarea competențelor-cheie ale elevului în perspectivă inter- și transdisciplinară. Pentru fiecare proiect se indică durata realizării, materialele necesare, algoritmul de lucru și produsul așteptat.

De asemenea, fiecare proiect propune, așa cum prevede metoda dată, timpul de lucru, material necesare, produsul final așteptat și pașii concreți de lucru.

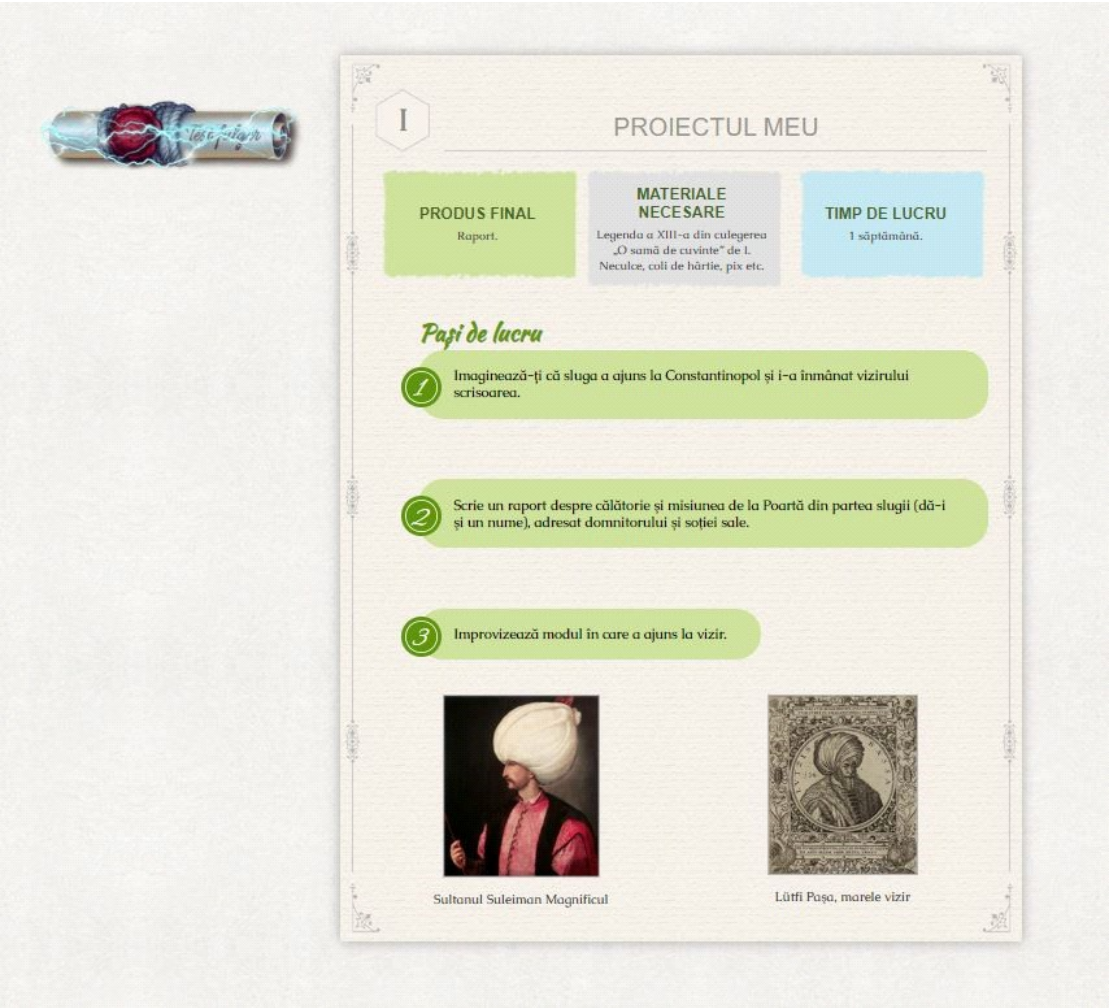

I

PROIECTUL MEU

PRODUS FINAL
Raport.

MATERIALE NECESARE
Legenda a XIII-a din culegerea „O samă de cuvinte" de I. Neculce, coli de hârtie, pix etc.

TIMP DE LUCRU
1 săptămână.

Pași de lucru

1. Imaginează-ți că sluga a ajuns la Constantinopol și i-a înmânat vizirului scrisoarea.
2. Scrie un raport despre călătorie și misiunea de la Poartă din partea slugii (dă-i și un nume), adresat domnitorului și soției sale.
3. Improvizează modul în care a ajuns la vizir.

Sultanul Suleiman Magnificul

Lütfi Pașa, marele vizir

De regulă, la această pagină, dar și în interiorul manualului – la text sau biografia autorului – este inclusă rubrica ***„Curiozități”***, deghizată simbolic sub forma unui cufăr care se deschide atunci când este accesat.

CATEGORII DE SARCINI

Plusul de valoare semnificativ rezidă în prezența **sarcinilor interactive** utilizate în complementaritate cu sarcinile statice pentru lucru oral, scris, individual sau în echipe. Prezentăm câteva dintre categorii de sarcini interactive.

- **Sarcini de tastare** prin introducerea caracterelor în casetă

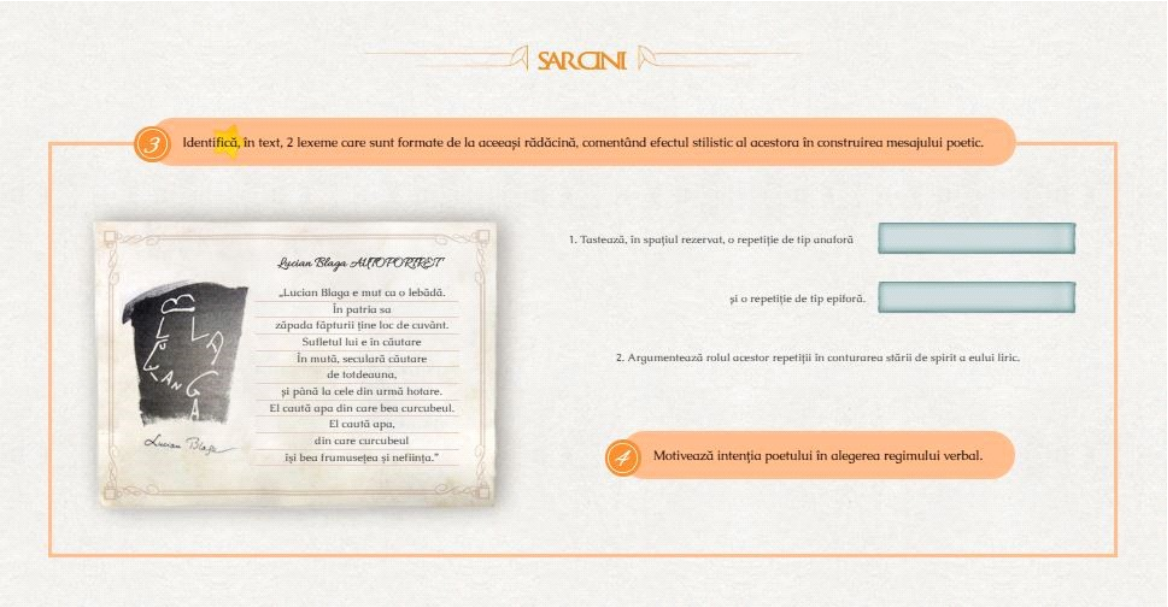

- **Sarcini de completare** a unor spații rezervate cu elementele date

(numere, lexeme, enunțuri, imagini etc.)

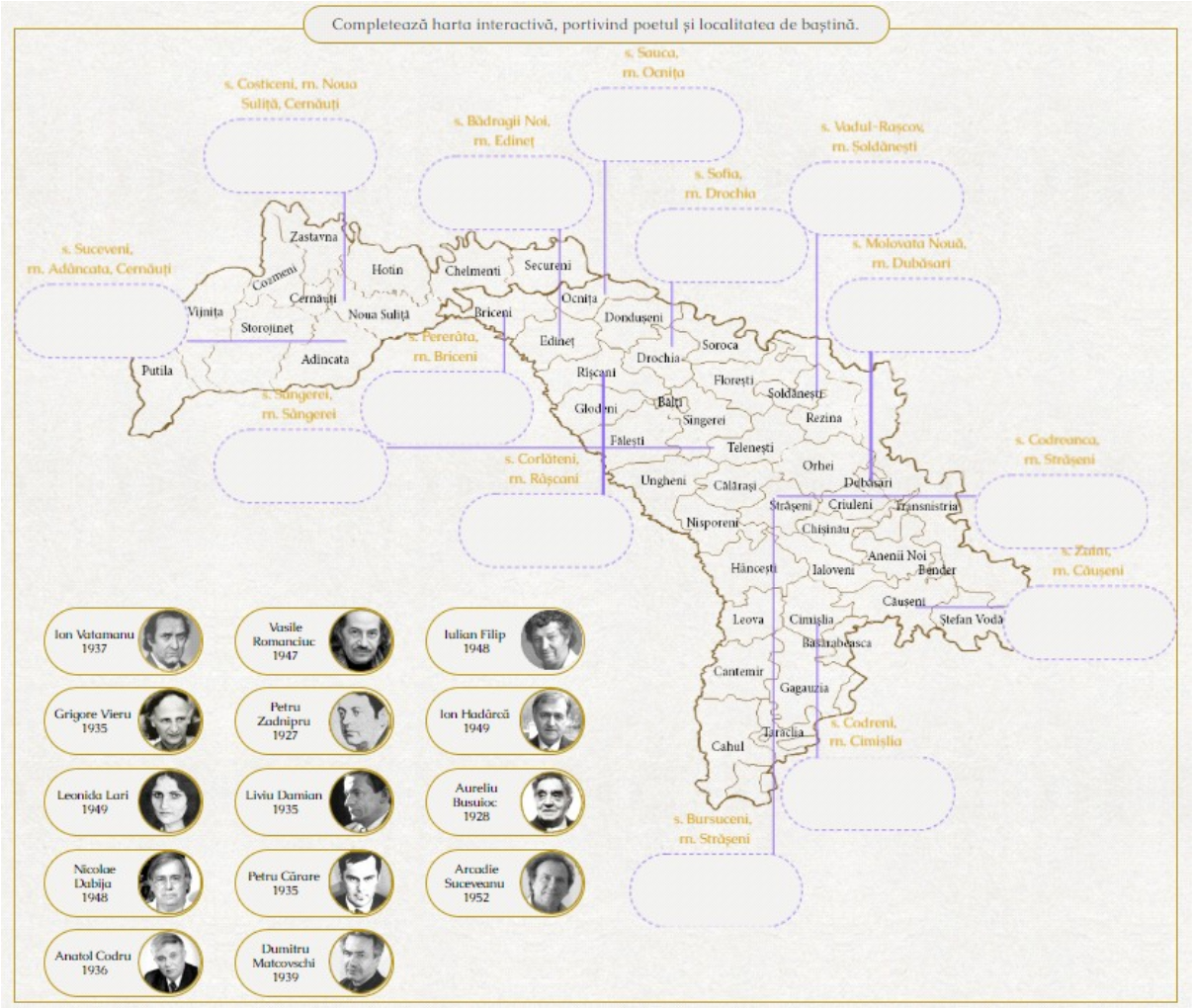

- **Sarcini de selectare a variantei corecte**.

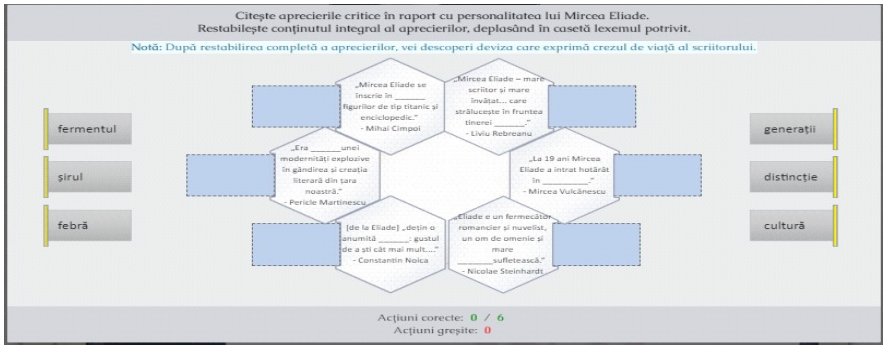

- **Sarcini de bifare a variantelor corecte.**

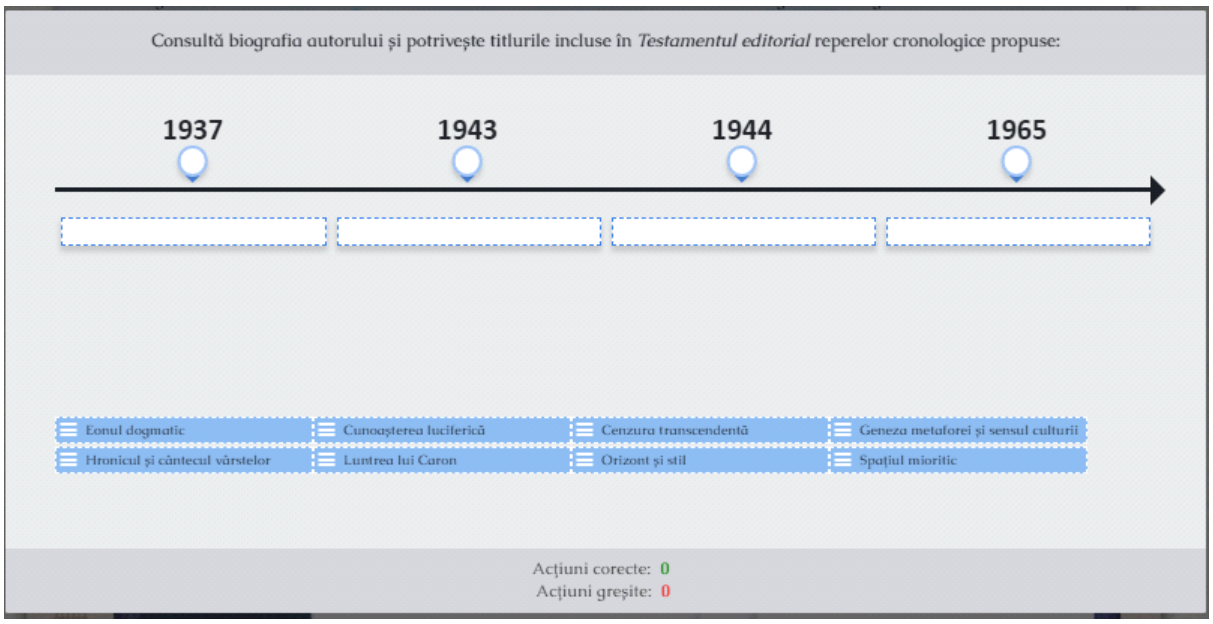

- **Sarcini de potrivire a elementelor.**

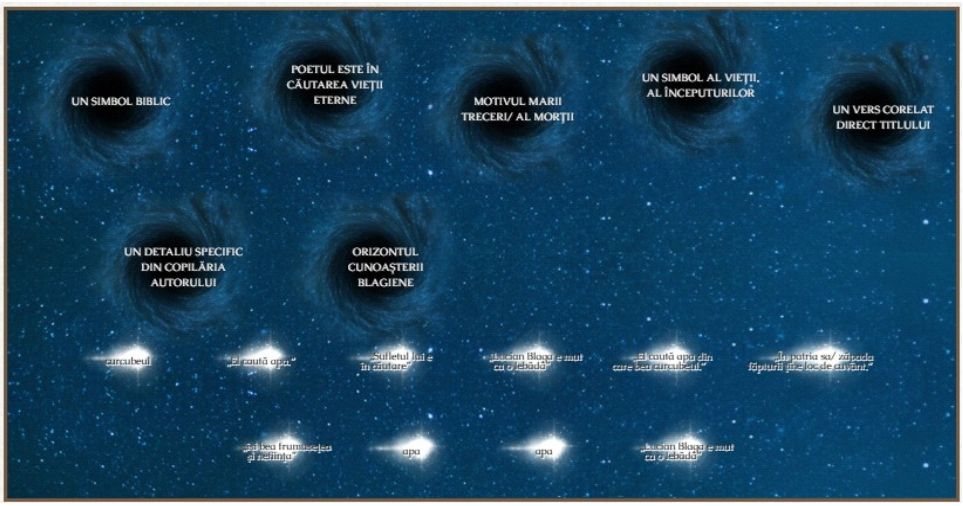

- **Sarcini de ordonare a elementelor.**

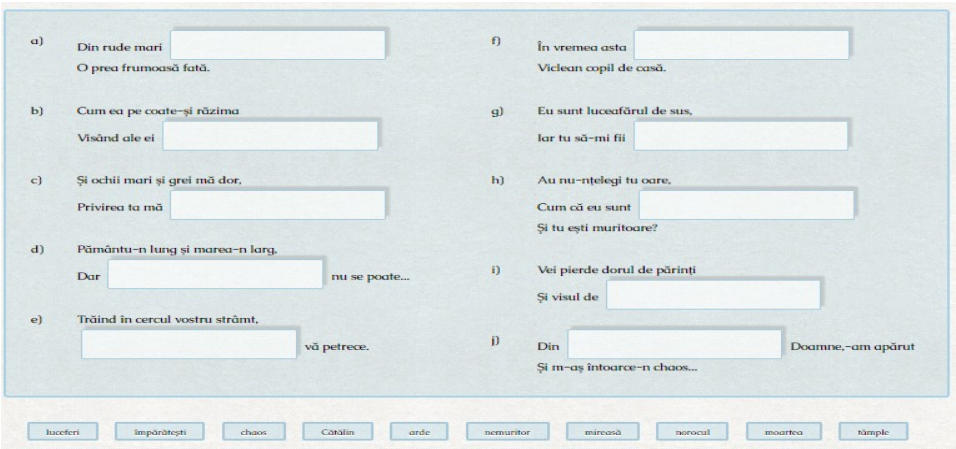

În mod particular, aceste sarcini sunt utilizate la rubrica ***„Ludoteca***”.

Avem convingerea că utilizarea acestor manuale va contribui eficient la creșterea calității demersului educațional și la promovarea valorilor autentice în rândul tinerei generații.

Vă urăm mult succes!